

Gott hopp om återhämtning 2021

Coronapandemin slår hårt mot ekonomin. När 2020 nu går mot sitt slut kan man se att årets nedgång blir den djupaste i modern tid. Men även om krisen ännu pågår intensivt, pekar det mesta mot att 2021 blir återhämtningens år, skriver ATLS marknadskronikör Johan Schück.

Att coronapandemin nu är inne i sin andra våg innebär ett smärtsamt bakslag. I Sverige, liksom på andra håll, stiger nu antalet smittade snabbt. Hittills är vi dock inte uppe i nivåerna från i våras och dödsfallen är än så länge färre. Men det råder en utbredd besvikelse och känslan sprider sig att krisen inte har något riktigt slut.

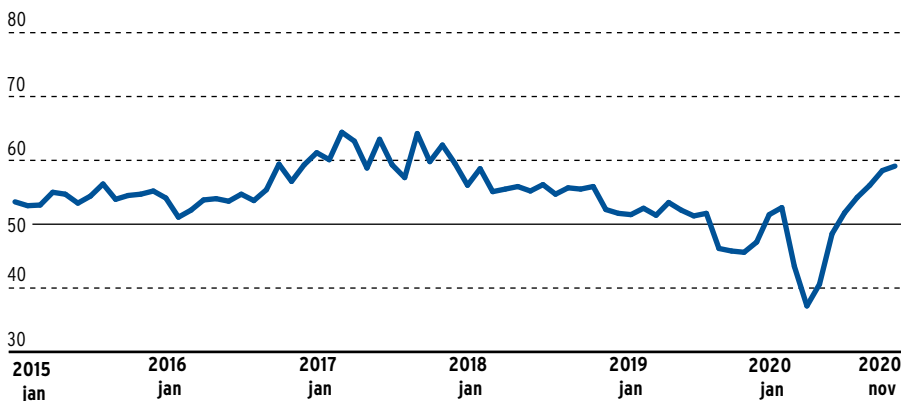
Det är en svår situation, också för ekonomin. Både skärpta myndighetsrestrktioner och människors egna beslut att vara mer försiktiga leder till att aktiviteten avstannar. Särskilt drabbade är arbetsintensiva branscher som delar av handeln och tjänstesektorn, däribland hotell och restauranger liksom andra delar av besöksnäringarna.

Men detta kommer att ha ett slut, även om förloppet blir utdraget. Verkningsfulla vacciner mot covid-19 är av allt att döma på väg. Inför nästa år ser situationen ut att förändras till det bättre.

När det gäller ekonomin finns redan tecken i den riktningen. Visserligen har handeln och tjänstenäringarna stora problem, men det gäller inte alla företag. För tillverkningsindustrin går det ändå betydligt bättre. Där visar både Konjunkturinstitutets barometer och industrins inköpschefsindex för november på ett förbättrat orderläge och allt mer positiva förväntningar.

Inköpschefsindex för tillverkningsindustrin

Indextalet 50 markerar skillnaden mellan uppgång och nedgång för industrikonjunkturen

KÄLLA: KÄLLA: SILF OCH SWEDBANK, GRAFIK: EMMA TÖRNKVIST, LRF MEDIA

Johan Schück är expert på makroekonomi.

Hans marknadskronikor publiceras exklusivt för ATLS prenumeranter på ATL.nu en gång i månaden.

Men eftersom andra delar av ekonomin inte går lika bra, blir återhämtningen ojämn. Spänningar finns även på andra sätt: aktiekurser och bostadspriser stiger, medan inflationen i det närmaste har upphört. Följderna av krisen skiljer sig, på ett sätt som har förvånat.

Arbetsmarknaden har också bjudit på överraskningar. Krisen har självfallet satt sina spår, i form av stigande arbetslöshet och lägre sysselsättning. Men läget är inte så katastrofalt som man kunde vänta sig, delvis tack vare de statliga stödinsatserna för korttidsarbete.

Företagen har också visat att de helst vill behålla sin personal, även om de tillfälligt tvingas till permitteringar. Stora neddragningar har inte blivit så vanliga. Däremot är läget kärvare för ungdomar, lågutbildade och nyanlända invandrare som ännu inte har etablerat sig på arbetsmarknaden och nu får ännu svårare att komma in.

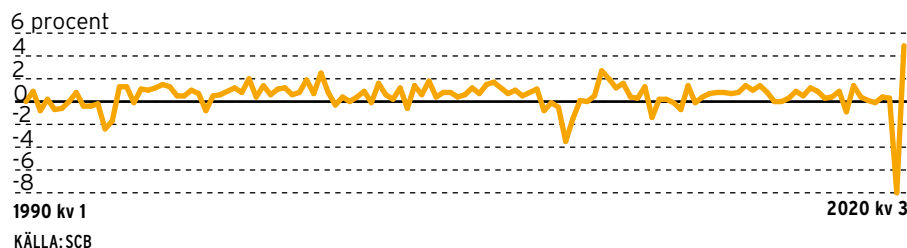
Skilda framtidsbedömningar

I ett osäkert läge för ekonomin är det inte konstigt att framtidsbedömningarna skiljer sig. Alla bedömare är visserligen inställda på att den djupa nedgången under 2020, där Sveriges BNP har minskat med uppskattningsvis 3-4 procent, kan efterföljas av en vändning under 2021. Hur snart den kommer och hur stark den blir är dock svårare att säga.

Avgörande viktigt är hur snart spridningen av coronaviruset kan bekämpas effektivt. Under 2020 gick utvecklingen i ekonomin fram och tillbaka, beroende på smittläget. Årets andra kvartal föll Sveriges BNP med 8,0 procent, för att sedan under tredje kvartalet stiga med 4,9 procent. Fjärde kvartalet är ännu inte avslutat, men det mesta tyder på en ny nedgång.

Sveriges BNP

Sveriges BNP-utveckling, räknad per kvartal. Förändring i procent.

Nästa år kommer sannolikt också att börja svagt, men efterhand gå allt bättre. Så långt är nog de flesta överens, men det finns en ganska stor spännvidd i de prognoser som har kommit under de senaste veckorna. Det gäller både vad som ska bli det slutliga utfallet av 2020 och vad som väntar under 2021.

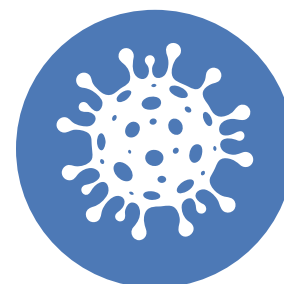
Riksbanken, som tillhör de mindre optimistiska, kom nyligen med en prognos där man räknar med en nedgång i Sveriges BNP på 4,0 procent under 2020 och en uppgång med 2,6 procent under 2021.

Det innebär en vändning till det bättre, men också att den blir ganska trög. I detta ligger då också att sysselsättningen sjunker ytterligare något och att arbetslösheten blir ännu högre under nästa år.

Från andra håll hörs däremot mer optimistiska tongångar. Nordeas ekonomer vågar till och med beteckna den nuvarande svackan i ekonomin som ganska mild. Enligt dem finns snart en möjlighet till stark återhämtning, förutsatt att vaccinationsprogrammen kommer i gång under första halvåret 2021.

Nordeas prognos är att Sveriges BNP faller med 2,9 procent under 2020 och sedan ökar med 3,8 procent under 2021. Den relativt snabba uppgången under nästa år medför då att sysselsättningen börja stiga och att arbetslösheten sjunker.

Svenskt Näringsliv står mitt emellan genom att man där räknar med -3,1 procent för

» Det finns en ganska stor spännvidd i de prognoser som har kommit under de senaste veckorna. «

BNP i år och +3,1 procent under nästa år. Där pekar man på att industrin nu går betydligt bättre än väntat och att problemen blivit mer koncentrerade till verksamheter som restauranger och hotell. Men eftersom dessa utsatta branscher är personalintensiva, blir ändå följden att en stor del av problemen på arbetsmarknaden består.

Positivt från OECD

I detta osäkra läge kan en blick utifrån på Sverige vara av särskilt intresse. OECD, som är industriländernas ekonomiska samarbetsorganisation, kom alldeles nyligen med en sådan ganska hoppfull bedömning.

”För första gången sedan pandemin inleddes, finns nu hopp om en ljusare framtid”, skriver OECDs chefsekonom Laurence Boone i sin inledning till den nya prognosen.

Enligt OECD kommer världens ekonomiska utveckling att ta fart under de kommande två åren, i takt med att vaccineringen mot covid-19 ges global omfattning. Nedgången i världsekonomin med drygt fyra procent under 2020 och följas av en nästan lika stor uppgång under 2021 som sedan fortsätter under 2022.

Den globala återhämtningen ser dock ut att bli mycket ojämn. I Kina, där pandemin uppstod, har ekonomin redan börjat vända uppåt. Däremot går det trögare i stora delar av Europa, liksom även USA. Tidigare tillväxtländer som Brasilien och Indien är också hårt drabbade och kan få det ganska motigt ännu en tid.

Så här tror olika bedömare om Sveriges ekonomi

	BNP-utveckling, procent			Arbetslöshet, procent		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Riksbanken	-4	2,6	5	8,4	9,4	8,5
Nordea	-2,9	3,8	2,7	8,4	8,3	7,5
Svenskt Näringsliv	-3,1	3,1	4,5	8,5	9	8,2
OECD	-3,2	3,3	3,3	8,6	9	8

KÄLLOR: RIKSBANKEN, NORDEA, SVENSKT NÄRINGSLIV, OECD.

Sverige klarar sig dock relativt väl. I vårt land minskar BNP, enligt OECDs bedömning, med 3,2 procent i år och ökar med 3,3 procent under både de två följande åren. Vid slutet av 2021 ska därmed det mesta av årets BNP-fall ha återtagits och när tillväxten sedan fortsätter, kommer arbetslösheten att vända nedåt.

Underskottet i de svenska offentliga finanserna, som har ökat kraftigt under 2020, krymper dock ganska långsamt. Men detta ligger i linje med vad OECD, generellt sett, anser som önskvärt. Utifrån erfarenheterna från den globala finanskrisen 2008–2009 varnar man alla länder, även Sverige, för att ha bråttom med att ta bort de pågående stimulanserna och pläderar för att den offentliga skuldsättningen ska få fortsätta öka.

OECD menar att återhämtningen i den svenska ekonomin kommer gradvis och att den behöver backas upp med ekonomisk politik, också genom att Riksbanken ligger kvar med mycket låga räntor. Man framhåller också att krisen har slagit ojämnt och att särskilda insatser behövs för att hjälpa drabbade grupper som ungdomar, lågutbildade och utrikes födda.

Uppgång att vänta under 2021

En rad tongivande prognosmakare är alltså överens om att ekonomin vänder uppåt under 2021. Men även om de skiljer sig en del sina bedömningar, poängterar alla att osäkerheten är stor. Främst handlar det om hur fort det går att åstadkomma massvaccineringar mot coronaviruset och få bukt med smittspridningen. Allt bygger på att det inte kommer fler bakslag och att pandemin inte kommer tillbaka i en tredje våg. ●

Laurence Boone, OECDs chefsekonom.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

» Vid slutet av 2021 ska det mesta av årets BNP-fall ha återtagits. «